

Esse de două ori în septemana: Joi-a și Do-
minic'a; era când va pretinde importantia
materialu, va esi de trei sau de patru ori
în septemana.

Pretulu de prenumeratiune

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. v. a.
„ putariu	2 fl. v. a.
pentru Romanii si strainetate:	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespun-
dinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune
Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa
si corespondintiele, ce privescu Redactiunea,
administratiunea sau speditura; cate vor fi
nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime
nu se vor publica.

Pentru anuencie si alte comunicatiuni de in-
teresu privatu — se raspunde cate 7. cr. de
linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu.
Pretulu umbrului cate 80 cr. pentru una data
se antecipa.

Pesta, in 20 martiu 1872.

Lupt'a parlamentaria inca totu mai
decurge cu perseverantia, intru catu-va
insa pare ca s'a mai domolitu foculu pas-
siuniloru, si se dice ca parlamentarii am-
beloru partide beligerante ar fi inceputu
de nou unele negociatiuni celu puoinu
pentru unu armistitiu, deca nu va fi cu
posibilitate incheierea unui tractatu de
pace finale.

Intr'aceste discussiunea speciale a
supra renuntulu proiectu de lege curge
mai departe si pana acuma sunt inca totu
la *titlu*, pentru a caruia modificare in sensu
mai liberal s'au facutu diferite propu-
neri. — Astfeliu discussiunea ar decurge
usque ad infinitum totu „in ordinea cea
mai buna,” insa presedintele pare ca
a nune ar fi primitu vre-o instructiune
ca se provoce candu si candu vre-unu
scandalu pentru de-a compromite atitu-
dinea opozitiunii in parlamentulu ma-
giaru. Asi vedemu, ca de unu timpu in
coce mereu intrerupe vorbitorii, sub pre-
testu ca se abatu de la obiectu, pe candu
vorbitorulu chiar pentru luminarea ob-
iectulu de sub discussiune vre se se fo-
losesca de unele asemenea sau reflex-
siuni, cari sunt permise in tote parlamen-
tele din lumea ntréga.

Astfeliu in sedinti'a de ieri de-
utatu *E. Simonyi* a trebuitu se-si intre-
rupa vorbirea, de ore ce nu mai putea
suféri sicaniele curioase ale presiedinte-
lui. — In acesta vorbire a lui *Simonyi*
s'a ivitu unu incident, care merita a-lu
aminti, caci pare ca n'a o lumina fugi-
tiva a supra situatiunii nostre politice,
care e involuita catu de bine in intunere-
culu politiceii nalte.

A nune amintitulu ilustru vorbito-
riu provocandu-se in vorbirea sa la eve-
nimentele din parlamentulu anglesu, a
facutu atentu pre guvernulu, cumca in
impregiurările de facia trebuie sen se
retraga de la putere, sau — se *disolve*
diet'a! La care ministrulu de interne *V.*
Tóth, cu unu surisu usioru pe budie, a
răspunsu: „*Apoi ca o comu si disolv-o!*”

Se vede dara ca ce cugete si inten-
tiuni binevoitorie preocupa pe guvernulu,
inse noi totusi nu suntemu inclinatu a
crede ca guvernulu magiaru, pe langa
tota bunavointia lui, ar ave curagiulu
se disolve diet'a, caci prin acest'a nu nu-
mai esistinti'a sa, ci tier'a intréga ar espu-
ne-o unui hasardu pre periculosu. —

Comunele bisericesci de sub coron'a
Ungariei de unu timpu incocce desvolta
o energia extraordinaria intru aperarea
drepturiloru loru natiunali bisericesci,
intru catu vedemu cu cea mai viala mul-
titudine si admiratiune ca din tote par-
tile se facu proteste solemne contra ace-
lei intentiuni a guvernulu, ca se se con-
voce unu congresu ad hoc, pe basea
unoru ordinatiuni inechite si mucedite
inca de pe timpulu imperatulu Iosefu II,
— si in acestu congresu octroatu ar fi
se se aléga patriarchulu seu respective
mitropolitulu serbiloru, acestia inse —
precum amintiramu — protestedia cu
energia contra acestei intentiuni a gu-
vernulu si totudeodata reclama cu tar-
ria santiunarea statutelor aduse de con-
gresulu natiunali — bisericescu din Car-
lovetiu, pentru ca pe basea acestora se
organisedie biseric'a catu mai de curendu
si se-si aléga in deplin'a libertate si pe
adeverat'a baze legale pre patriarchulu
loru.

In curendu vom vedé ce rezultatu
vor ave aceste proteste si reclame ener-
gice, cari la totu casulu trebuie se impuna
respectu guvernulu, caci tote esprima

in modulu celu mai eclatante fermitatea
si tari'a de carapteru a bravoru nostri
frati coreligionari, pre cari si noi trebuie
se-i imitam si se-i sustinemu din tote
poterile.

Diet'a Ungariei, a nune cas'a re-
presentativa, continua inceputulu opu,
d'a traganá cu vorb'a ca se tréca tim-
pulu si proieptulu de lege electorale alu
regimulu se nu póta deveni lege. Drép-
t'a totu crede ca stang'a va se se obosé-
sca; stang'a totu crede ca — drépt'a va
se se plece. Intr'aceea astadi tocmái, ér
se incercá unu compromisu, si — pre-
cum se suna, unii din stang'a, a nune
dlu *Jókay*, si cu unu amicu alu seu, dejá
ar fi ajunsu a se invoí la pactu cu gu-
vernulu pentru niscari concessiuni forte
ne'nsemnate. Insa cea lalti din stang'a
— nu voru se scia de atare pactu ru-
sinosu.

In modu privatu mai multu la in-
ciativ'a presiedintulu Casei *P. Somsich*,
s'au adunatu astadi 9 membri din drép-
t'a si totu atati din stang'a si s'au con-
sultatu despre o impacatiune amica; dar
partea regimulu a pretinsu mai anteiu
de tote, votarea legei pentru prolongirea
periodelor dietali pre cinci ani, sub
acesta conditiune s'a dechiaratu aple-
cata — nu a *indreptá*, ci a *retrage* nou'a
lege electorale. Acestu ofertu partea cea
solida a stangei l'a respinsu.

Diet'a Boemie s'a disolvatu prin
una ordinatiune imperiale cu dat'a din
16 martie si diet'a viitoria este convo-
cata pe diu'a de 14 aprile. Ordinatiunea
imperiale suna in urmatoriu modu:
„Noi Franciscu Iosefu I. etc. aducemu
spre sciintia si ordonamu: Art. 1. Diet'a
regatulu de Boemia se disolvá, totu de
odata ordonandu ca in privinti'a alegeri-
loru pentru diet'a viitoria se se faca dis-
pusetiunile necesarie. — Art. 2. Diet'a
alésa de nou se convóca pe diu'a de 14
aprilu 1872 in capital'a tieri Praga. Datu
in Buda, 13. martiu 1872. — Franciscu
Iosefu mp. Auersperg mp. Lasser mp.
Banhaus mp. Stremayr mp. Glaser mp.
Unger mp. Chlumetzky mp. Pretis mp.”

Precum se anuncia de la Praga, di-
solvarea dietei a escitatu o mare conster-
natiune in tote partidele, cu tote ca toti
erau pregatiti la casualitatea acest'a. —
Foile guvernementali dupa datin'a loru
au si inceputu se trimbitie inainte, ca in
diet'a viitoria la tota intempleria „ami-
cii constitutiunii” vor ave absolut'a ma-
ioritate. — Se póte, caci guvernulu e
tare si mare pana candu dispune de for-
tia brutale, inse uniori se intempla si
aceea, ca e mai tare — forti'a morale;
si boemii sciu se desvolte multa fortia
morale, ceea ce au demonstratu pre ade-
seori in modulu celu mai eclatantu.

Diaristic'a francesa de presinte e
multu preocupata de o noua brosiura
edata mai de curendu de principele Gram-
mont. Acest'a brosiura intitulata „Fran-
cia si Prussia nainte de resbelu” are ten-
dinti'a principale de a demonstrá, cumca
Francia cu privire la candidatur'a unui
Hohenzollern pentru tronulu Spaniei n'a
pretinsu nemica de la guvernulu Prussiei
ce n'ar fi fostu pre justu si loialu. Mai
departe aréa intrig'a tiesuta de Bismark
cu ajutorulu lui Prim in contra Fran-
ciei; intr' altu chipu autorulu nu pre
aduce date mai prospete in privinti'a
aceloru intrige bismarkiane, ci mai multu
se basédia pe o epistola a lui Bismark
adresata catra generalulu Prim, dar si
acesta epistola autorulu n'a vediat'o,

precum insusi marturisesce, ci dice ca se
radiema pe informatiunile unoru barbati
demni de tota increderea.

Sibiu, 4/16 martiu 1872.

(Despre adunarea gen. constitui-
vria a actiuniloru institutulu de cre-
ditu si de economii „Albina” si — inca
unele altele.) Recercatu de a dreptulu,
dle Redactore, a Vi reportá despre de-
cursulu adunarei constitutive a noului
si primulu nostru institutu natiunali de
economia populara, vinu a corespunde,
observandu din capulu loculu ca am se
fiu forte scurtu, fiindu ca integulu mare
opu a decursu forte pre catu se póte de
iute si fora multe vorbe.

S'au adunatu, precum sciu ca Vi s'a
telegrafatu de aici, 45 de actiunari, cu
156 de voturi. Numerulu actiuniloru
representate prin acesti actiunari si ace-
ste voturi — nu l'am potutu erui cu se-
curitate, atat'a numai am aflatu, ca cei
trei dni *Mocionesci* si cu *Babesiu*, cari au
dispusu de 33 de voturi, adeca de a cin-
cea parte a puterii decisive, au repre-
sentatu — 350 de actiuni, pre candu
ceia lalti 41 de actiunari presinti, cu 123
de voturi, cu greu vor fi representatu
atat'a suma de actiuni. De unde se vede,
cum statutele s'au ingrigitu ca, puterea
deciditória se nu póta deveni in cate-va
putiene mani, ci se fia pururia la multime.

Actiunarii, desi cam putieni, au fostu
totusi adunati din forte diverse parti;
din Viena a participatu dlu Dr. Maniu,
din Pesta dejá amintiti dni de *Mocioni*
si *Babesiu*, din Blasiu, parintele prepositu
Papfalvi si inca vre-o trei inși, din Lu-
gosiu dlu advocatu *Radulescu*, fundulu
Banatulu, colo de catra Dunare, din ve-
stitulu satu *Illadia*, s'a infacisiatu unu
tieranu si economu de frunte, betranulu
Sima Lazaru; a mai fostu representate
dintre locurile indepartate *Hatiegulu*,
Orastia, *Bistritia*, *Mercuria*, etc. etc. N'au
fostu representate de feliu — *Brasio-
vulu* si *Aradulu*, duoue orasia — am poté
dice cele mai de frunte!

Tote afacerile adunarei generale se
pregatirera de mai nainte astfeliu, in
catu nu mai era trebuintia, afora numai
de a le trece prin formele prescise de
statute. Deschiderea adunarei s'a facutu
prin dlu Dr. Aless. de *Mocioni* ca pre-
siedinte alu comitetulu fundatoriloru,
s'a constatatu apoi numerulu present-
loru si alu voturiloru, s'a cetitu repor-
tulu directiunii interimale,* si s'a scon-
tratu printr'o comisiune de cinci —
cass'a, s'a votatu pentru completarea
consiliulu administrativu si — astfeliu
s'a terminatu tote in ordine.

Consiliulu administrativu constá din
12 membri, intre cari cei siete fundatori
pentru primii 6 ani remanu fora alegere;
acestia sunt: Ant. si Aless. de *Mocioni*,
b. *Ursu* de Margine, Cipariu din Blasiu,
Bologa, *Dunca* si *Hannia*. Catra acestia
s'au alesu: Gl. *Meteiu*, comerciantu, J.
Popescu protopopu, si E. *Macelariu*, din
Sibiu, metropolitu *Vancea* din Blasiu si
Dr. *Maniu* din Viena.

Sum'a baniloru aflati in cassa este
91 de mii si cate-va sute de florini; spe-
sele fundarei si adoptariloru de pan' acu-
ma se urca la 6000 fl.

Aceasi dia dupa prandiu s'a tie-
nutu o conferintia cu toti actiunarii, pen-
tru scopulu de a-i informá despre spiri-
tulu statutelor, si d'alta parte de a li
audi parerile si dorintiele in privinti'a
activitati institutulu.

* Carele fiindu forte intaresante, la timpulu
seu se va publica per extensum. Report.

Din acesta conferintia merita a fi
amintitu la acestu locu, pre cumca mai
vertosu s'a intonatu infintiarea ne-ame-
nata de *reuniuni prin tote partile, spre
scopulu creditulu celu micu si reciprocu*,
— ér deschiderea in data de creditu
ipotecariu s'a combatutu din mai multe
parti.

Totu in acea dia sér'a s'a constituitu
Consiliulu administrativu carele si ieri
tota dia si-a continuatu lucrarea sa. De-
spre rezultatulu acestei lucrari — putienu
se suna pana acuma, dar publiculu cu-
rendu va fi informatu pe deplinu.

Memorabila a fostu observatiunea
ce dupa adunarea generale o fece unu dnu
de la tiéra despre acesta adunare si acti-
vitate. „*Atata viétia si miscare, atata
staruintia si activitate, si — candu cauti,
nu vedi de catu totu numai passivisti!*”
— Da, domniloru, passivistii cestia lucra
totu mereu, activistii — ii cërta — totu
mereu. — Ei dar, — par' ca andu intre-
bandu din multe-multe parti: „*dar in
causa politica-natiunale nu s'a facutu
nemic'a?! — Nu, diu, fratiloru, pentru
ca . . . . . si pentru ca . . . . . n'a mai
fostu timpu.*”

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei reprezentantiloru din 16 martiu.

In siedinti'a nainte de media di s'a de-
batutu reportulu comisiunii petitiunari in pri-
vinti'a petitiuniloru avisate ei spre opiniunare.
— In siedinti'a de dupa media di inca nu s'a
potutu trecé la altu obiectu, ba nici nu s'a finitu
discussiunea si s'a amenatu pre sambet'a viito-
ria. Dintre multele petitiuni amintimu numai
cele ce érași provocara lupta infocata si vorbiri
drastice, ca se nu dicemu scandalu, in parlamen-
tulu tierii. A nune au incursu mai multe peti-
tiuni contra mandatulu de cinci ani, unu eve-
nimentu favoritoriu pentru opozitiune si indig-
natoriu pentru guvernulu si maioritatea lui. Opo-
sitiunea pretinse ca aceste petitiuni se se cetesca
in cuprinsulu loru intregu, era maioritatea ca se
se puna numai pre mes'a Camerii. Acti se incinse
o disputa de 4—5 ore pana se puse cestiunea la
votare; rezultatulu firesce a fostu ca maiorita-
tea — a invinsu.

O alta petitiune de interesu natiunali este
petitiunea orasiulu *Neoplanta* care se róga ca
in privinti'a esceselor de care e inculpatu co-
mitetele supremu de orasiu de acolo, se se inten-
tedie investigatiune. Comisiunea petitiunaria
propune a trece petitiunea la ministrulu inter-
neloru pentru a ordina investigatiunea.

Nic. *Macsimociu* (serbu) se róga a se ceti
petitiunea. Se cetesco. Numitulu deputatu dice ca
totu in acea cestiune despre care tratédia peti-
tiunea, s'a facutu la timpulu seu o interpelatiune
de catra deputatulu *Pavlovits*. In raspunsulu ce
i l'a datu ministrulu internelu, acest'a a disu ca
serbii au cantatu nainte casei comitelu su-
premu cantece prin cari se batjocurescu natiunea
magiara. Acest'a in sa nu corespunde adeveru-
lui. Cuventatoriulu are la sine traductiunea
unui cantece si cu permissiunea Camerii o va
ceti. (Multi deputati se grupedia pre langa
Macsimociu, care ascultat cu multa aten-
tiune si ilaritate de Camera, cetesce o poemata
unde serbii „*multiamescu Atotopotintelu ca
li-a datu unu Mileticiu, unu Mileticiu, acestu
lucferu luminatoriu si speranti'a natiunei
serbe!*” Diu mare e cultulu lui *Mileticiu* la fra-
tii serbi, dar ilu si merita. Acestu cultu insufla
respectu strainiloru facia de serbi si de „provi-
dentialulu” loru. Report.) In acesta poemata
dupa parerea cuventatoriulu nu se cuprinde
nimicu, ce ar fi potutu vatemá natiunea ma-
giara, cu care serbii vreu se traiasca in concor-
dia, seu pe comitele supremu M. *Lénard* de-
numitu de ministrulu internelu cu calceara
legii. Daca cineva ar poté se faca or'o obiep-
tiune contra acestei poemate, acel'a n'ar fi V.
Tóth ci poetulu si esteticulu C. *Tóth*. (Ilari-

tate.) Dacă însă vatămarea s'ar cuprinde în melodia, atunci vorbitorii ar trebui să cante cantecula, pentru a dovedi că nu e adevărat. (Claritate în stang'a. Miscare în drept'a.) În fine propune următorii amendamente la proiectul comisiunii petitiunare: „Ministrul se se aviedie a reportá camerii despre rezultatul investigațiunei și a alaturá reportului seu acetele de investigațiune.

Dem. Bonciu: On. Camera! Nainte de tôte permiti cumca eu nu vreu să consideru cestiunea subversivă de cestiune de naționalitate ci de atare, precum în adevăru este. Vreu și sum constrinsu a o considerá de o atare cestiune, care se referes la drepturile constituționale ale municipioru.

On camera! Precum potam vedé din decursulu discușiunei și din petitiunea gravamină, starea lucrurilor este acést'a: S'a adresatu adeca dlui ministru de interne o interpelațiune la care a și respunsu acést'a; — mai tardiu a incursu în cas'a reprezentanților o plansóre și înca nu din partea specialișilor privati, ci din partea unui municipiu, unui orasiu.

Acuma, on. dou ministru binevoi a ni spune, cumca răspunzându la timpul seu în acést'a cestiune, on. camera a luat spre știința respunsulu. Cu atât'a consideru și eu cestiunea de acést'a de resoltivă. Dar, on. camera, afacerea pre tapetu nu e totu acea interpelațiune, acést'a e unu actu nou și o petitiune de sine statăoria a carei resoltivă se cere de la camera.

Cumca astfel stă treb'a, aceea o justifica comisiunea petitiunaria, acést'a însăși cerendu ordinarea investigațiunei, și nici nu pôte fi altcum.

Nici eu nu vreu a judecă pre cei invinuti fora a-ii ascultá, dar vreu ca să se ordone investigațiunea: trebuie deci să me miru cum se pôte dice cumca, aflandu camer'a de necesaria ordinarea investigațiunei, reportulu despre rezultatulu ei nu se va presentá Camerii!

Eu, on. camera, marturisescu sinceru că, a examinat o cestiune și a nu reportá despre aceea, a nu face cunoscutu rezultatulu, este a suprimá plansórea în germenul seu și a impedecá reprezentanții tierii a se vaitá la camer'a reprezentativa pentru violarea drepturilor municipalelor precum și ale sangeatelor, căci dacă plansórea se dá simplu ministrului, ér'acést'a retace rezultatulu, atunci nici cas'a reprezentativa nu va fi orientata despre esențăia plansórii, nici vaitătorii nu vor fi linisiti, multamiti.

Dreptu aceea, on. casa, et nu numai partinescu ci tiente de neîncungjurare necesarie ca să se accepte adausul, respective propunerea condeputatulu meu Maosimoviciu, în privint'a reportării despre rezultatulu investigațiunei. (Aprobare din stang'a.)

Ministrulu internelu V. Tóth e contra primirii acestui amendamentu. D. Irányi însă pentru. M. Tancsics, extremulu din partid'a extrema, e pre deplinu multamitu cu deslucirile ministrului. I pare reu că Irányi e de alta parere; acést'a însă nu face nimica, elu nu cunoșce de cătu una natiune în țiera, acést'a este cea magiara; totu însulu e cetățienu alu Ungariei! I. Madarász și Al. Almásy dederu apoi o lecțiune buna mosiului Tancsics, dicendu că aci nu e vorb'a de aceea, că uneia séu celei alte naționalități s'a facutu nedreptate, ci e vorb'a, că óre s'a vatematu dreptulu séu nu? Ambii votédia pentru propunerea lui Maosimoviciu. Asia și A. Lazar, D. Bonis și C. Tisza. — Se scóla apoi érași ministrulu V. Tóth și polemisiá contra antevorbitorilor, și cu acést'a se omori timpul de la 5—8 óre sér'a, fora a resolve obiectulu! continuarea discușiunei a supr'a acestui cestiuni deci s'a amenatu pre sambet'a victoria.

Siedinti'a casei reprezentanților din 18 martiu.

La ordinea dilei este desbaterea speciala a supr'a proiectulu de lege electorala. La titlulu proiectulu sunt insinuat preste 50 de insi. Vomu luá notitia pe scurtu nu mai de discursurile mai memorabili.

Ign. Helfy a modificatu titlulu în form'a celuia alu legii din 1848; acestu titlu cuprinde în sine principiulu sufragiului universalu.

Unu altu titlu: „Proiectu de lege în privint'a alegării ablegatilor dietali“ a propusu ablegatul Matolay, din partid'a lui Tisza.

G. Várady dice că lui i e totu un'a, ori cum se sune titlulu legii, numai acést'a să fia liberala, cuprinsulu ei să corespunda principiiloru parlamentarie. Cuprinsulu proiectulu de lege însă este antiliberalu, și fiindu că numai

de la titlulu ce l'a propusu Matolay spéra o dreptate, egalitatea de dreptu séu negarea ei, de cătu legea electorala!

Si chiar pentru aceea, la aducerea aceleia trebuie se grigimu, ca has'a și spiritulu ei să fia asiediate pre principiile dreptatii și ale egalității.

On. Camera! Eu credu, că cestiunea legii electorale nu o vor deslegá interesele partidelu séu ale cercuriloru, ale naționaliteloru séu ale provinciiloru, ci ea trebuie deslegata din punctu de vedere alu interesului comunu alu statulu și în interesulu perfectiunii și validității reprezentantulu poporulu.

Inse cu parere de reu trebuie să dau expresiune convicțiunii mele în asta privint'a că proiectulu de lege, ce face pre mēs'a on. Camere, nu corespunde scopulu pretinsu și doritu, căci elu nu contine principiulu și spiritulu neci alu dreptatii neci alu egalității, și prin urmare, nu pôte produce neci îndestulirea interesului comunu alu statulu, neci validitatea adevăratei reprezentantie a poporulu.

Acestu cerințeloru dreptatii, ci — o spunu fora temere — elu contine nedreptatea cea mai mare, neegalitatea cea mai batetória la ochi, căci pana candu în una parte a țierei legea susțatatoria, adeca art. V. din 1840, care în privint'a statoririi capacitatii alegatoriului și a numărulu deputatiloru amesuratu alegatoriloru, respectivu poporațiunei, facia cu legea electorala din Ardélu se pôte numi una, de suferitu, și e suprasa și desvolutu, ca are dispusuri dubie și spre abuzuri obvenitória din acestea, se se precisedie; — pre atunci în Ardélu legea electorala, care s'a adusu numai pentru reprezentarea la diet'a de la Pesta din 1848, adeca ad hoc, séu mai bine diu, s'a improvisatu atunci spre scandalizarea concepteloru dreptatii și egalității, se recomanda, pre langa nescie schimbări neesențiale și gole, a se sustiené și mai departe în vigóre.

Nime nu va negá că legea electorala ardéluna din 1848 s'a adusu între împregiurari improvizatória și abnorme, și a sustiené acést'a lege și mai departe însemna a dá valóre de lege abnormității improvizate în 1848, și facia cu pozițiunea noastră factica și extraordinaria de astadi se pôte dice — de nobis sine nobis — de óre ce toti scimu că de presente Ardélu aici în acést'a dieta intru adevéru este fórte reu reprezentatu.

Paragrafulu 3 alu art. de lege din 1868, ce e dreptu a lasatu în vigóre legea electorala ardéluna pana la dispusiuniile ulterioare ale legelatiunei, și desi nu potu aprobá că aceea abnormitate chiar și atunci s'a sustienutu mai departe, dupa ce inse legelatiunea la 1868, pentru multimea agendelu, nepotendu-se ocupá cu îndreptarea legii electorale, neci pentru Ardélu n'a potutu aduce o lege noua electorala, acum o trecu cu vederea, observu inse numai atât'a că cu respectu la împregiurările, la multimea și urgentia agendelu din 1868, neglegerea de atunci nu e atâtu de condamnatu, ca cea de acum, séu celu putienu nu se pôte aretá asia limpede intențiunea negligerii ca acum, candu — pre cum amintii — un'a din acele dóue legi electorale, și înca cea mai buna se îndreptédia și mai tare, pre candu cealalta, adeca cea mai reá, se sustiene precum e. Totu asié nu corespunde de locu proiectulu de lege neci interesulu comunu alu statulu, căci acést'a, în prim'a linia, pretinde îndestulirea popóloru în statu.

Acum, cumca majoritatea preponderanta a poporațiunei Ardélului nu e îndestulita, o scimu cu totii, dar scimu și aceea și credu, că nimene nu se va îndof, că îndestulirea și împaciuirea aceluor popóra și natiuni e pentru statu de interesu mare, ba chiar de viétia și împaciuirea aceluor trebuie esoperata cu ori și ce pretiu.

Ei, dar cum se ni potemu imaginá împaciuirea popóloru neîndestulite din Ardélu și cum se se cascige ele pentru interesulu comunu alu statulu, candu prin neproporțiunea cea mai frapanta și nedrepta a cercuriloru electorale facem imposibilu, ca reprezentanții loru să se infacisiedie între noi și să póta intinde man'a de împacare.

Eu din parte-mi vedu mai puoinu pericolu pentru statu, dacă nu se potu implini tôte dorințele reprezentanților unu poporu, de cătu atunci candu poporulu se impedeca a-si dá expresiune dorințeloru sale și e constrinsu a le innecá în sine.

Si între astfelu de împregiurări óre ce va cugetá acelu poporu, care astadi e neîndestulitu și nu pôte luá parte la drepturile consti-

tutionali basate pre dreptate și ecuitate, și ca sperantia de mai nouu de dreptu venitoru, dacă acum vede din nou, că nu pôte cascigá neci ceea ce formédia partea cea mai mica a dorințeloru sale; cum dara se póta asceptá, că va obtiené candu-va de la factorii actuali ai poterei deplin'a folosire a egalității de dreptu.

In fine proiectulu de lege nu numai nu corespunde validității adevăratei reprezentantie a poporulu, ci, o spunu francu, elu este o adevărată satira a reprezentantie poporulu.

A fostu satira și pentru cuventulu „reprezentantii a poporulu“ cuprinsu în legea electorala ardéluna, nu vreu însă a scrutá că aceea satirizare a ideii reprezentantie poporulu de unde și din ce intențiuni a emanatu, eu o ascriu ratecioriloru dietei de atunci din Clusiu séu pôte ne-precereci suficiența a conceptulu „reprezentantii a poporulu“, în cătu adeca nu s'a cunoscutu destulu de bine și chiar realitatea reprezentantie poporulu, fiindu ea atunci înca ideia noua.

Dar cumca și acum dupa desvotare de 24 ani a ideii reprezentantie poporulu, satir'a acést'a este îmbracata în o astfelu de lege; că acést'a abnormitate improvisata astadi éra se validitédia de lege, acést'a mo ertati, nu o potu atribui rateciorii séu neesperintiei, ci ea trebuie să aiba astadi alta intențiune speciala, și anume, o dicu publice, ea are intențiunea numai și numai de a sustiené securu poterea și majoritatea de astadi.

Chiar cu acestu principiu și cauzele enumerate nu potu acceptá proiectulu de lege, depusu pre mēs'a on. camera, de basa pentru desbaterea speciala, dar nu-lu potu acceptá neci din caus'a pozițiunei care a luat'o on. camera facia de cestiunea uniunei Ardélului.

Atunci, candu în camera se desbatea cestiunea uniunei, legea uniunei, asié precum existe ea și astadi, nu la putiene atacuri a fostu espusa din partea ardeleniloru, și pentru ce? pentru că ei érau indigni de drepturile lor constituționale. Si ce a dișu on. camera la acést'a? Atueca, că unitatea de statu acestoru dóue țieri va formá unu statu constituționalu mai tare, mai puternicu, și că popórele ambeloru țiere își vor presentá drepturile lor constituționale în legelatiunea comună. Acestu proiectu de lege, cu referința la Ardélu, acum nu rectificá pozițiunea on. camere de atunci, ci tocmai cea contraria facia de uniune; căci din spiritulu proiectulu de lege se vede că ceea ce atunci s'a negatu în principiu, acum o vededes factice proiectulu de lege, adeca aceea că adevărat'a uniune în fakta nu existe, căci atunci cu privire la alegere și reprezentare ar trebui să existe un'a și aceeași lege atâtu din colo cătu și din cóce de delulu regelui. (Aprobare în stang'a.)

Nedreptatea ce provine din acést'a abnormitate este, că, pana candu pre ardeleni i încarcámu cu tôte greutățile, suntemu destulu de masteri a li denegá acele drepturi, cari pentru noi ni le asocurámu prin lege.

Nu încurámu statu, care stá sub una guvernare uniformă, ca în acel'a să existe dóue legi electorale, în cari drepturile alegatoriloru și numărulu reprezentanților se se mesure cu mesura deosebita.

Dupa dreptu legea uniunei a stersu marginele naturale ale acestoru dóue țiere, dar legea electorala din 1848 și proiectulu de lege de acum redica margini artificiosli între aceste dóue țiere, cari nu concedu ca ideia uniunei să devina caru.

Eu din parte-mi neci candu nu-mi vreu dá votulu pentru una astfelu de lege abnormă, pentru una astfelu de parodia a interesului unității a acestoru dóue țieri unite.

On. camera! me rogu de ertare, dar trebuie să marturisescu, că în acestu proiectu de lege vedu doui calculi din partea guvernulu și a partidulu sale.

1. Unulu dintre calculi este îndreptatu contr'a romaniei precumpenitória din Ardélu, căci vedu că romanii neci pre terenulu reprezentării nu se potu bucurá de egala îndreptatire, fiindu că numărulu deputatiloru alegandi, tocmai în acele părți, cari sunt mai cu séma locuite de romani, este în disproporțiunea cea mai abnormă; acést'a o consideru de adevărată ignorare și batjocuire a natiunii romane.

2. Celalaltu calculu se este îndreptatu intr'a acolo, ca — Ardélu se se póta retiené de refugiu pentru deputatii partidei guvernamentale, adeca, ea pentru cei caduti aici să se pota aflá unu surogatu în locul cerculu electoralu perdutu (Aprobare și ilarite în stang'a.) Séu dora voiti, ca din Ardélu să facem una Corsica, care, dupa ce tota Francis n'a voitu să alega

pre unu Romber, napoleonidulu de acum, pre asié numitul vice-imperatu, l'a alesu apoi ea. (Iaritate. Asia este, asia este! in stang'a.)

Precum vedu, sermanulu Ardélulu totu-si se pôte esploatá bine, deai elu se jim, artesienca de drepturile comune ca copilulu masceru in viétii familiaria. Odinora fia-care pretendinte, care aici n'a potutu cascigá nobilitate, isi aducea din Ardélulu epistola de nobilitate cu sigilulu mare (Iaritate), acum inse, care cade aici, e se alege acolo de deputatu. (Asié-e, asié-el in stang'a.)

Eu inse credu, ca o astfelu de politica totu nu-e folositoria pectru asigurarea partidei si pectru statu, ci e cu atátu mai periculosa, cáci cu o astfelu de politica nu se vor impacá neci candu poporele din Ardélulu si natiunea romana! Séu dóra crede guvernulu si partit'a sa, ca n'are lipsa de acea impacare? séu dóra cestiunea croata nu e destulu de mare necasu pectru guvernulu? séu dóra, in fine, credeti, cá aici in Ungaria este indetulire si asia dar de Ardélulu nu trebue sé mai cugetámu? — Dacu cugeta astfelu guvernulu, apoi, dupa parerea mea, se insiela tare, fiindu-cá neci aici indetulirea si fericierea nu e asia de mare precum se bucina; cáci prin astfelu de legi ciungarite si escalutate numai pectru impresiunea si scopurile momentane, neci aici nu se pôte agiunge indetulirea, cáci facia' cu astfelu de legi in fine indelungu-rabdarea poporului slabesc.

Permita-mi, on. camera, cá sé ilustru indetulirea de aici prin unu evenimentu, ce nu de multu s'a intemplantu cu ocaziunea alegerei mele de deputatu.

Nu mi e scopulu sé dicu, cá fenomenulu acest'a, care-lu voiu enará, este sentiementu universalu in tier'a intréga, dar acelu totusi e caracteristicu pectru starea nóstra si e destulu, dacu numai in unulu séu in mai multe locuri se dechiaru astfelu alegatori! (S'andimu!) Cu ocaziunea alegerei mele adacu, manifestandu-se buna intielegere si fratietate intre alegatori de diferite natiunalitati, unulu d'entre alegatori se adresa' catra mine cu cuvintele urmatorie:

„Spune, dle deputatu, colo susu domnilorulu acelora, cari facu legile, cá noi aici scimu traí unulu cu altulu in buna intielegere si fratietate, scimu cá, dupa ce sortea ne-a asediatu pectru acestu pamentu comunu, nu ni e chiamarea a traí unulu in contr'a celuia laltu spre stricarea patriei, ci in pace si cu poteri unite reciproce sé ne nesumu spre fericierea patriei; asia dara sé nu ni aduca astfelu de legi, in cari neci urma nu este nici de buna intielegere, neci de fratietate, si cari nu indetulescu neci pre unguri neci pre romani!“ (Aprobare.)

Erte-me on. camera, cá m'am provocatu la acestu incidinte, dar prin acest'a am voitu sé semnalezu, cá prin aducerea astorulu-feliu de legi, in adeveru nu poporulu romanu ci chiar aceste legi, cari n'au de basa egalitatea, si partitorii lor sunt aceia, cari provóca si sustienu cestiunea natiunalitatiloru; cu o astfelu de lege nu vom complaná cestiunea natiunalitatiloru, ci mai tare o vom incurcá.

Sé nu ni iee deci nóa romaniloru nime in nume de reu, dacu aici, in Camera, atingemu mai adese ori cestiunea natiunalitatiloru, cáci morbosulu, suferitorulu, in dorerile si suferintiele sale e silitu a erumpe in vaereri.

Si eu consideru de nefericire, candu in corpulu statulu sunt parti morbose, acele trebue vindecate, cáci dacu se negliga vindecarea, atunci corpulu intregu e periclitatu, de óre ce partea cea morboza nu se pôte taiá din intregulu corpulu, fora alu ciungari.

Dupa aceste credu, on. camera, cá cu dreptu cuventu potu pune aceste dóue alternative, adacu: séu este necesitate neincungurata pectru indreptarea si modificarea legei electorale, séu necesitatea nu e atátu de neincungurata in cátu acésta lege sé nu se póta aplicá inca una data.

Dacu necesitatea nu e chiaru neincungurabila, atunci diu, ar fi fostu mai bine a-i dá pace, de cátu a presentá unu astfelu de proiectu ciungaritu; cáci prin acelu totu mai tare se irita inimele neindestulte ale poporeloru Ardélulu si le intarimu totu mai tare in positiunea lor passiva, ce au luat (Aprobare in stang'a estrema), fiindu cá-si perdu si sperantia pectru validitatea drepturiloru constitutionali si a adeveratei reprezentantie a poporulu. — Dar dacu indreptarea si modificarea a devenitu neincungurata, precum a si devenitu, atunci ai pectru Ardélulu ar fi trebuitu a aduce unu asemene proiectu de lege.

Motivandu-mi si dandu prin aceste impresiune opiniunii mele, cá nu potu primí pro-

iectulu de lege, ce jace inaintea nóstra, voiu cutedia, dacu voiu fi fericitu a me mai bucurá vre-o câte-va minute de pretiuit'a atentiune a onor. Camera, a face unele observá modeste a sup'r'a argumentariloru aduse de dlu ministru de interne intru spriginirea proiectulu de lege.

In partea a dóua a motivarii sale, dlu ministru a binevoitu a spriginí esactitatea conscriptiunei, asia e! si eu recunosc conscriptiunea permanenta de buna si practica, si nici cá voiu sé vorbescu in contr'a ei, ci numai acea argumentare o afu pré curiosa, prin care dlu ministru a spriginí'to, adacu prin defectulu neperfectiunii conscriptiunii din 1869; acést'a eu inca nu o afirmu si nu o tienu de buna, inse aprobu compunerea oficiosa a conscriptiunei permanente; acum numai despre acea me mai indoiescu, cá óre cunoscut'a dlu ministru si atunci defectulu conscriptiunei din 1869, candu a spriginí'tu proiectulu de lege despre organizarea municipiorulu; — e probabilu, cá atunci n'a cunoscutu acele defecte, cáci municipiele s'au organizatu pre bazea acelei conscriptiuni, cari de bunaséma ar fi reesitu mai bine, déca conscriptiunile, ce au servitu de basa, ar fi fostu mai perfecte.

In fine, dlu ministru a binevoitu a-si incheia' motivarea sa cea virtuosa si plina de efectulu cu cuvintele „cá in privint'a amendarii si modificarii legii electorale a mersu pana la cele margini ale reformelor, pana unde au concesu acést'a relatiunile politice si prudint'a politica.“

Eu credu, onorab. Camera, cá dlu ministru a urmatu politic'a prudintiei in interesulu guvernului; negu inse, cá dea ar fi urmatu si politic'a dreptatii. — Asemenea credu, cá si Bach si Schmerling, sub protestu cá urmédia politic'a prudintiei, au tienu Ungaria sub absolutismu dieconie intregi. Totu politic'a prudintiei a urmat'o, din punctulu seu de mancare, si Napoleonu in Francia; si dacu ar fi urmatu elu una politica mai drépta si mai putien prudenta, de bunaséma Francia n'ar fi ajunsu la umilirea, a carei victima este inca si astadi.

Eu dara asiú dorí, cá dlu ministru sé urmedie, in interesulu statulu, una politica mai multa drépta si mai putien prudenta, pectru cá prudint'a politica, carea stá in pusetiune contraria cu dreptatea, obicinesce de regula a se resbuná, si inca nu a sup'r'a acelora, cari o urmédia, ci mai vertosu pre spatele si rasiulu civilorulu statulu, cari nici de cátu nu sunt partasi la acést'a. Manecandu din aceste considerante, me alaturu la proiectulu de resolutiune alu lui Colomanu Tizza. (Aprobare din stang'a.) „Fed.“

Fagetu, in martisioru 1872.

(Multe de tóte — amestecate, bune si rele.)

Voindu sé me facu si eu corespundinte alu multu pretiuitei nóstre „Albina“, permiteti-mi, dle Redactore, a-mi inauguré engagiementulu cu o corespundintia, carea — amesuratu celoru din fruntea ei, sé represinte pe deplinu adeverat'a stare a lucruriloru din acestu giuru. O facu acést'a, si o facu asia, pectru orientare in privint'a celoru ce au sé urme in viitorulu celu mai de aprópe.

Mai antaiú voiu sé vorbescu cu privire la domniele ceste nóue.

Precum mai pretotindenia, asia si pre aici, in nóua viétia municipale domnesce o confusiune, o disordine ne mai pomenita. Acést'a se vede din totu pasiulu si in totu actulu ce-lu ducu la indeplinire nóuele creature ale dlui Tóth. Si óre de unde sé provina atáta confusiune, atáta disordine? — Gurole rele dicu, cá din neapacitatea si slabanog'ia a celei mai mari partii din aceste creature demas de creatorulu lor. — Da, asia se 'mpare. Lipsesce capacitatea, lipsesce si caracterulu; nu e consciintia, dóra nici destula buna vointia la acesti omeni. In fine, ce ar si folosí dloru de acuma astfelu de insusiri! Ei si asia nu potu face nimicu de la sine, si de sine singuri. Totu ce facu ei, facu dupa cum li se poruncese de susu. Dictatur'a drag'a de ea, e astadi in flóre! Sé sperámu inse, cá nu va mai fi multu totu asia!!

Presemne sunt:

D. e. aici in partile nóstre, cu ocaziunea alegerei reprezentantiloru si a artistiloru comunali, ce tocmai decurse dilele acestea, in multe locuri — *vocea, vointia poporulu nostru* dede pieptu cu *dictatur'a domnilorulu*, si — *invins*.

Sé vedeti apoi, dle Redactore, in astfelu de casuri cum devinu confusi domni, si — stringendu din umeri, cum trebue sé céda vointiei poporulu. Numai de si-ar scí afirmá poporulu

nostru totdeun'a vointia, cáci acea pururea e curata ca aurulu, si nici o data spurcata ca a domnilorulu! Sé crede cá ori unde se afla cine ab-lu conduca spre acést'a, elu chiar si incunguratu de unu *Sedanu* cu haiducii sei, séu chiar si in mediloculu unui ori mai multoru regimete de honvedí séu husari de ai diupanului redactore de la „*Alföld*“, face binele si dreptatea si se ferece de blastematii.

De altmintrelia, intre domniele de aici se mai pôte observá si óresi-cáta neintielegere.

In cátu pectru portarea invetiatoriloru si a preotiloru, unicii conducetori — am pôte dice naturalu — ai poporulu, in acestu cercu, preste totu se pôte dice, cá — precum la tóte ocaziunile, asia si acuma, cu ocaziunea alegerei reprezentantiloru si a artistiloru comunali, preste totu a fostu corespundentia intereselorú nóstre natiunali. —

Trecu la cele bisericesci si scolari.

Pre terenulu bisericescu si noi stámu — *reu*. Statutulu organicu, dispusetiunile sinodali si consistoriali, nu sunt respectate, am poté dice de felu. Si óre cine séu ce pôte fi caus'a, de nóuele nóstre institutiuni bisericesci nu potu prinde radeoine, nu vor a prosperá? Óre si aici sé se póta aplicá axiom'a: „*de la capu se impute pescetele!*“ Ori cum, impregiarile ni comanda, sé fimu cu rabdare inca nitielu!

De totu reu insa stámu cu scólele; de acestea nu se ingrigeace absolutu nimenca. Unele nu sunt provideute cu recuisitele trebuintiose; altele nu sunt frecventate de prunci cum ar trebui, séu chiar de felu nu; mai altele — Ddiu bunulu scie, ce sé dicemu! — Bietii invetiatoru nu-si primescu salarielu regulatu, ba — in fórte multe locuri nici de cum.

Si apoi — ce e mai tristu, precum invetiatorii, asia si preotii, nu potu sé se planga nicairi; déca ar face-o acést'a, si-ar aprinde numai paie in capu.

Óre ce lucrá ven. Senatu scolaru alu nostru? De asemenea — si celu strensu bisericescu?

In adeveru, suntemu curiosi, ce reportu va dá la timpulu seu inaltulu presidiu alu Sinodulu eparchialu de Caransebesiu din partea specialeloru senate!

Pre langa relele aci insirate, preotii si invetiatorii din aceste partii mai sunt espusi si unoru neplaceri si pericle, chiar din partea superioritatiei lor districtuale. Acést'a tiene intru nemic'a, ocazialminte a compromite pre unulu si pre altulu dintre preotii si invetiatori naintea poporulu; ba multi dintre cesti din urma se plangu cá — directu si indirectu, tiese fora nici o síféla intrige in contra-le.

Parochiele si statiunile invetiatoresci, in casu de vacantia, se ocupa pe calea *licitatiunei*.*) De aici provinu escrisile repetite de concurse, etc. etc

Dar destulu cu d'acestea pectru asta data, si — trecu la altele.

Mi permitu a amintí cu acésta ocaziune si unu conflictu, in carele au venitu preotii si invetiatorii nostri cu notarii din acestu cercu, si respective cu pretorele cerculu nostru. Domni adacu voiescu a prenumerá pre séma comuneloru „*fóia din tufa*“, firescu pectru d'a invetiá pre romani morala si politica de tufa. Preotii si invetiatorii insa nu voiescu sé-i auda nici de nume, necum sé o scia prenumerata pectru comune; — ei pretindu cá sé se prenumere si cetéca „*Albina*“, adeverat'a si unic'a patróna a tuturor intereselorú nóstre politice si natiunali.**)

Guvernamentalii, ca pre totu loculu, asia si aici la noi, de multu totu facu planuri si se pregatescu pectru viitóri'a alegere de ablegatu. Multu ingrigitu sunt densii; fórte se temu sermanii! Nu sciu de cine sé se apuce acuma. — Combinatiuni preste combinatiuni; planuri preste planuri; — nimicu nu apromite unu resultatulu favoritoriu. — Mai de una-di se vorbiá de unu óresi-care magiaru, dnu mare de comitatu;

*) Acést'a — sé ni erte dlu corespundinte, marturisimu cá ni este greu a srede — fora date positive! Este pré grea acus'a si — cei-ce au date, sunt detori a pasi pre facia u ele, chiar naintea sinodulu séu consistoriulu, séu — a tacé si a inghití. Red.

**) Judecat'a dvóstre despre fóia nóstra este pré magulitória; ni s'a sprimatu asemene judecata din multe alte partii, fora ca noi sé vreamu luá in publicu notitia de ea. Asta data luámu notitia din dóue motive pré leali; *odata*, pectru a spune cá, *fóia nóstra nu primesce epitetulu de „unica“* — nici intr'o privintia; *ér a dudú'a* pectru a spune comuneloru nóstre cá, *dupa lege nime n'are dreptulu d'a li comandá cá, care fóia sé prenumere ele din banii lor* Red.

dupa acea érási de unu altu-careva magiaru; — in fine, dupa ce in o conferintia a loru se facura combinatiunile cele mai seriose, si se aflá cá unu magiaru nu ar poté isbutí nici de cum, se decise a se cautá vre unu romanu de calitatea lui Maniu; — de acést'a insusi — nime nu mai vorbesce, — nu sciu din ce cauza adeverata, si — nu voiu sé spune cum poporulu 'si esplica acést'a. Destulu cá se cautá unu romanu si mai istetiu de cátu Maniu, — pre carele par' cá l'au si aflatu — *in consortiulu din tufa*.

Potu guvernamentalii nostri sé-si caute, sé-si afle, sé se apuce de cine voiescu. Partid'a natiunale de aici stá inca — ce e dreptu — pre pace, dar fidela principulu seu, tare si resoluta. Ea astépta timpulu beneventu, candu apoi va prochiamá pre unu barbatu alu increderei sale de candidatulu alu cerculu Fagetu, si va lucrá pectru reesirea aceluia, cu ori ce pretiu.

Faim'a adusa de „*Albina*“ in nr. 17, cumca dragulu nostru de guvernulu are déja trei milliône de florini, disponibile pectru alegerele viitórie, — a produsu o indignatiune generala pre aici facia de guvernulu si de — spurcat'a destinatiune, infernalulu scopu alu acelei sume. Pectru scólele nóstre, pectru institute de cultura pe séma romanulu — n'are nici unu crucieru, ba n'are nici chiar pectru multimea peritória de tóme, — gasescu insa domni bani cu milliónele pectru coruptiunea, demoralisarea, degradarea poporulu!

Fia, ca poporulu romanu de pretotindenia sé-si cunósca si pricépa pusetiunea, pre amicii si pre neamicii sei adeverati!

Publiu.

Tuncani langa Fagetu, in martiu 1872.

Dle Redactore! Venimu a rogá, cá sé binevoiti a luá cunoscentia in multu pretiuit'a nóstra „*Albina*“ despre decursulu si resultatulu imbucuratoriu alu alegerei de reprezentantia si de antistia comunale, dupa legea cea nóua.

A fostu in 31 ian. v. candu dlu pretore alu nostru *E. Leitner* infaciandu-se in comun'a nóstra, fá primitu de poporulu pre-insciintiatu de acést'a cu multa bucuria, si dupa-ce numitul d. administratore politicu alu cerculu descoperi si aplicá alegatoriloru in mare oru adunati cá — *care este, in ce se cuprinde, pana unde se estinde dreptulu lor dupa legea comunale*, — alegatorii in data, in cea mai buna armonia pasira la alegere si prin votulu lor esira alesi cei mai de frunte, mai de omenia diece barbati din satu de reprezentanti ai comunei, la cetirea numelú carora intregu poporulu prorupse in — „*sé traiéscu!*“

Dlu pretore inca se aretá multumitu si de portarea alegatoriloru si de resultatulu alegerei si esplicá poporulu cá, antistia insasi nu poté fi alésa in data, ci numai dupa ce vom fi trecut peste actulu de assentare a recrutiloru. Asiá s'a si intemplantu si — comun'a nóstra n'are de cátu a-si gratulá.

Dlu pretore s'a portatu facia de poporu cu multa buna-vointia si in fine s'a interesatufou totu de a dinsulu de scól'a nóstra, descoperindu si promitiendu cá se va ingrigitu cu tóta seriozitatea atátu ca coplii sé fia tramisi regulatu la scóla, cátu ai ea invetiatorulu sé-si priméscu competintiele sale fora tóta greutatea. Unu lucru nou, o minune pectru noi astfelu de portare si svatu din partea unui domnu strainu, o raritate tocmai si la domni de romanu atare zelu de omu dreptu, omu insufletitu pectru binele poporulu. Déca dlu pretore *Emiliu Leitner* va vedé si prin fapte acestu zelu laudabilu, si-si va remané consecinte pana in fine, apoi — persón'a domniei sale va fi naltu-stimata, numele lui binecuventatu si ne-uitatu la poporulu nostru.*)

Duoi martori.

Epistóla deschisa

Dlu *Julianu Grozescu*, Redactore alu diuariulu „*Albina*“

Stimate Domnule! Impregiurarea acea, cá DTa in nr.ii 3 si 7 a fícié satirice „*Priculiculu*“, redigeata de DTa. m'ai presentatu publiculu ca pre unu Vátavu alu consortiulu ce

*) N'avemu norocire d'a cunósce stimabil'a persóna a dlui pretore nici din audiú; in viétia nóstra insa n'am denegatu cuiva recunóscrea meritulu, si n'am dorí, n'am poté fi mai fericitu, de cátu déca cele ce publicámu asta data cu atát'a placere, s'ar adeveri in sine si pururia si pretotindenia. — Acést'a observámu de respunsu acoloru calumniatori ai nostri, cari ne tienu si ne vestescu de contrari tuturor celoru ce nu sunt de partid'a si natiunalitatea nóstra. Red.

edă diariului „Patria“ m'au adusu la acea banuială, că DTa esci mistificat de cine-va uritu.

Deci ea s'eu nu remani și mai departe în rătăcire în această privință, și s'eu nu credi și mai departe că eu ași fi ceva Ispravnicu-mare s'eu partasiu la acelu consortiu: Ti dechiaru sinceru, că eu nu stau neci într'o atingere și legătura cu acelu consortiu, s'eu cu Redacțiunea diariului „Patria.“

Nu am fostu provocatu, și neci că m'am imbiatu la asie ceva.

Spre a fire membru alu consortiului mi lipsescu medilócele materiali; éra spre a fire colaboratoru la „Patria“ mi-au lipsitu pana acuma timpulu recerutu, și póte că si voiinti'a.

Totodata Ti dechiaru *serbatoresce*, că eu de *doi ani* și 2 luni încóci, adeca de candu am scrisu „Adio“ ulu meu catra alegetorii cercului *Diorlentiulu-mare* și „Dechiaratiunea“ mea la atacurile esite în contra persóni mele în decursulu anului 1869 în „Albina“, nu am scrisu neci macar una iotta în vre unulu din diariile nóstre politice s'eu în foile umoristico-satirice, etc.

Căci fiindu încarcatu cu agendele mele judecatóresci, precum diseiu mai susu, mi-a lipsitu timpulu recerutu, și în câtu a-si fi avutu une-ori câtu-va timpulu liberu, mi-au trecut gustulu de a me aruncá în virtégiulu publicității. —

Am fostu bunu bucuros, că mi s'a datu pace, și am datu și eu altor'a pace.

Din acestea dara poti fi incredintiatu despre aceea că, precum nu este adevéru ceea-ce Ti-a disu unu barbatu cu barb'a sura — precum mi apuse-si ocașionalminte, cumca eu asia fi scrisu articolulu esitu în „Patria“ în care *Babesiu* din trecutulu de multu este invinuitu de spioneria: totu asié de ne-adeveru este insinuatíunea diabolésca a unui romanu „siretu“ din Lugosiu, carele cu tóte că anu véra candu a amblatu pe aici, neci că m'a cercetatu, totusi a avutu obraznic'a a-Ti siopti, că a vedíutu pe méssa mea descriu conceptulu Genealogiei ce au publicat'o „Gura Satului“, inca anu vér'a spre insultarea lui *Babesiu*.

Ce scopu si tendintia au avutu acesti domni cu respandirea acelor scorrituri, — fie-cine póte s'eu cugete și judece.*)

Pesta în 7/19 martiu 1872.

Aloisiu Wlad de Selice,

Cojude alu Tablei regesci, și jude suplínitoriu la tribunalulu supremu ung. regescu.

Convocare.

Domnii membri ai Reuniunii investiatóresci din dieces'a aradana prin acést'a sunt póftiti a se infaciósia și a participá la siedintí'a ce se va tiené în 10 martiu st. v. a. c. în Aradu la scól'a rom. gr. or. din orasiulu internu.

Obiectele de pertractatu sunt: elaborarea statutelor și mai vertosu, ca Magnificentí'a Sa dlu Dr. Paulu Vasiciu din caus'a sanatatii abdicendu de presidiulu comitetului, pentru deplinirea acestuia prin altu individu-e, de a se face provisiunea necesaria.

Aradu, în 1. martiu s. v. 1872.

Petru Popoviciu,
notariu reuniunii.

Varietati.

=(*Rogare publica.*) Toti acei dni si on. familii, cari au primitu invitatiuni la balulu alumneului din Temisiora, prin acést'a sunt rogati ca s'eu binevoiesca a tramite marinimósele lor ofertate în rest-timpulu de 10 zile pentru ca s'eu potemu dá si incheiá socot'a publica. Timisiora, în 20 martiu 1872. n. Adamu.

=(*Concertu.*) Vineri în 22 l. c. se va dá unu concertu interesantu în sal'a ređutulu locale, candu pentru prim'a óra va debutá amabil'a dsióra *Janka Stoikovič*, o juna artista carea esceléđia prin o virtuositate extraordinaria ca pianista, cu tóte că e numai în ajunulu unei stralucite cariere de arta. Ea e noscuta în Timisiora, și a primitu o educatiune escelinte în Praga și 'u strainetate, de unde nu demultu a renturatu în patria. Mai zilele tre-

*) Nemico mai simplu: au vrutu a derivá prepusulu s'eu dóra chiar vin'a de la sine a sup'r'a altuia! Red.

cute a datu dóce concertate în Posioniu, candu pentru prim'a data a pasitu ca artista în publicitate, — și acést'a debutare a junei artiste a fostu încoronata de celu mai stralucitu succesu. Si în privintí'a acést'a diariulu „Presburger Zeitung“ dice că dins'a într' adevéru posedo o rara virtuositate, manuandu instrumentulu cu deplina dexteritate acompániata de o afectiune ce numai unu talentu extraordinariu e în stare s'eu desvolte. Concertulu amintitu este arangiatu de jun'a artista în favorulu lipsitiloru din Comitatu Temisioru, deci cu atât'a mai alesu ne semtímu îndetorati a atrage atentiunea stimabilulu publicu romanu din capitala asupra acestui incidinte care de bunaséma va oferí o placere extraordinaria visitatoriloru, dar totu deodata vor avé si acea dulce mangaiere că au contribuitu câtu de pucinu la alinarea suferintiloru celor lipsiti. Alu doile concertu va fi în 26 l. c. și acést'a e destinat, în favórea lipsitiloru din cottulu Temes, Torontalu și Carasiu.

=(*Necrologu.*) Cam pré tardiu primimu scirea, totusi n'o potemu trece cu tacerea pre cumca în 21 fauru st. v. a. repósatu în Lugosiu demnulu cetatienu de acolo si pré zelosulu natiunalistu *Josifu Joanovicu*, frațele fie-iertatulu și neuitaverulu inspectore scolaru alu nostru *Constantinu Joanovicu*, precum si a cetatienu de Temisiora asemenea pré bravu romanu, asemenea repósatu întru Dlu, *Stefanu Joanovicu*. Toti trei fratii, bravi si credintiosi natiunei și bisericei romane, în pucini ani parasira ceste pamentesci, toti deplani nu numai de famil'a loru cea îngusta, ci de toti cunoscutii lor si de toti romanii buní. Celu mai betranu între frati éracum repósatu *Josifu*, ajungendu etatea de 75 de ani. Acést'a lasá dupa sine în doiu, siesse copli, doi feciori și patru fete; dintre fete duoue maritate, și cu mai multi nepoti. — *Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecúventata!*

=(*Petițiunea comitetului assoc. trans. pentru literatura etc. în caus'a universitatii din Clusiu.*) În urm'a initiativei luate din partea adunarei gen. cerc. din despart. Clusiuului tienute la Milasiulu mare în 8 și 9 oct. 1871, comitetulu assoc. trans. a asternutu la in. ministeriu reg. ung. de cultu și instructiune, în respectulu considerarei intereselor de cultura a limbei romane la infintíend'a universitate în Clusiu, urmatóri'a reprezentatiune, resp. cerere: În ministeriu reg. ung. de cultu și instructiune Universitatea de statu, ce este proiectata a se infintíá în Clusiu, atrage asupra-si atentiunea fie carui fiiu și cetatienu alu patriei. Aceea are sa fia unu institutu de cultura mai inalta, din ale carui beneficiari se vor impartasi toti fiii patriei, fora deosebire de natiunalitate, prin urmare, si fiii poporului romanu. Ca inse atare institutu de cultura și sciintia mai inalte se póta corespunde în totu respectulu nobilei și salutariei sale misiuni, dupa modest'a-ni opiniune, la infintíarea și organizarea aceluia ar trebui s'eu se ié în drépta și cuvenita consideratiune și interesele de cultura ale poporului romanu, carele face maioritaea locuitoriloru din Transilvania. Iéra aceste interese de cultura s'ar vedé reprezentate și respectate mai cu demnitate în casulu, candu la infintíand'a universitate s'ar propune diversele specialitati de sciintie, în limbele usitate în acést'a tíera, căci astfelu s'ar dá si tinerimei romane, ce va acurge la acestu focalariu de cultura, din diverse parti, dorit'a ocașione de a ascultá studiale respective în limb'a sa, satisfacendu-se totu odata prin aceea, si recerintiloru de desvoltarea și perfectiunea limbelor din tíera. E unu adevéru constatatu, cumca cultur'a sciintifica se procura cu o inlesnere si cu unu temeiu mai mare în limb'a materalu; marturia invederata despre acést'a este istoria culturalei tuturor poporeloru. Din aceste motive, plecatu subsemnatulu comitetu, avendu de o parte în vedere misiunea și scopulu asociatiunei trans. carea conformu statutelor sale §§ 1 și 2 este, de a lucrá cu tóte midilócele cuvinióse pentru inaintarea culturalei în diverse ramuri ale acelsia; de alta parte considerandu si dorintiele manifestate din partea inteligintiei romane în obiectulu din cestiune: se simte datoriu a rogá cu tóta caldur'a pre în ministeriu reg. ung. de cultu și instructiune, că în proiectulu de lege, ce-lu va astorne dietei spre pertractare legale, în privintí'a infintíandei universitatii, s'eu binevoiesca a luá în cuvenit'a considerare și interesele de cultura ale limbei romane, și astfelu a esoperá pre calea legislatiunei, ca

la amintitulu institutu s'eu se redice catedre paritice pentru propunerea studioloru si în limb'a romana, ceea ce cu atâtu ar fi mai de lipsa, cu câtu ca prin aceea s'ar satisfacoe unei cereri si dorintie atâtu de juste, câtu si de ferbiute a romaniloru, cari inea constituie unu factoru nu neconsiderabile în organismulu statului. Altu cum cu cea mai profunda veneratiune etc. Sibiu în 2 ianuaru 1872. Din „Transilvania.“

=(*Despre ultimele momente ale lui Mazzini*) în „Gazz. d'Italia“ aflámu urmatóriele: Mazzini în Pisa a locuitu portandu pseudonumele englesu George Brown, despre care impregiurare prefectulu orasiului — spre norocire de unu timpulu mai îndelungatu nu scia nemicu si neci că se nadaiá elu, cumca marele barbatu republicanu s'eu afe în Pisa. Elu patimá de multu din caus'a unui morbu a organelor de respiratiune, în 8-lea febr. au aflatu de lipsa s'eu chieme vre-unu medicu, asié a mersu la elu Dr. Rossini, de óre ce medrculu seu ord. de casa Roselli, atunci inea érá fórté mórboșu. Înainte a semtítu óresi-care alinae în doreri, inea morbulu se întórse iute și mai spre reu, și în 6 martiu pacientulu a inceputu s'eu nadusiaca din lips'a aerului. Luptandu-se astfelu cu cele mai crancene doreri, în fine se eliberá si de aceste suferintie grele în 10 martiu d. m. la 2 óre, candu pentru ultim'a óra stringendu man'a mediculu Rossini, carele totu langa dinsulu veghiá, si-a datu ultim'a sa respiratiune. Elu a repósatu pana la ultimulu momentu fiindu la presintí'a spiritului seu celu nobilu, carele si atunci isi aduse aminte de iubit'a sa patria Italia, de libertatea universale a omenimei întregi. Mediculu Rossini numai în ultimele momente ale pacientulu a sciutu, cumca într'adeveru pe cine a avutu onórea s'eu lu curedie, elu credea că e unu englesu! — Candu s'a latitu faim'a trista despre mórtea lui Mazzini în Pisa, în totu orasiulu s'a escitatu o miscare extraordinaria, de óre ce nime nu scia — cu atât'a mai pucinu guvernulu — cumca ilustrulu barbatu republicanu demultu locuiesce în acestu orasiu.

=(*Contractu comerciale cu Romania.*) Ministeriulu magiaru de comerciu avendu de cugetu ca s'eu pasiesca la unu contractu comerciale cu Romania, mai nainte de a legá acestu contractu, s'a adresatu catra camerile comerciale din tíera, ca s'eu si dee opiniunea loru în privintí'a acést'a. Camer'a din Brasiovu consultandu-se dara a sup'r'a acestei cestiunei a facutu urmatóriele propuneri: în contractulu intentiunatu s'eu se statorésca a) ca tarif'a vamale celu multu pana la valórea vamale de 5% s'eu se urce, — b) ca oficiolatele vamale din Romania s'eu aibe magazine pentru marfuri, — c) ca oficiolatele vamale din partea Ungariei s'eu se unésca cu cele din Romania, — d) ca octroirea municipale din Romania s'eu se reguledie, — si e) ca oficiolatele vamale din Romania si în dile de serbatori s'eu vamaiésca.

=(*Colectiuni etnografice.*) Ministrulu de instructiunea publica a fostu receratu din partea directiunei a Museului nationale-magiaru ca s'eu face dispusetiuni pentru arangierea unei colectiuni etnografice care s'eu se tramita la Espusetiunea internationala din Viena si dupa aceea colectiunea ar deveni proprietatea Museului nationale-magiaru.

=(*Pentru Francia.*) În Romania se facu colecte pentru eliberarea teritoriului francesu de ocupatiunea prusaciloru. Aceste colecte pana acuma au avutu unu rezultat destulu de imbucuratori, fiindu subscrisa dejá o suma respectabile care trece peste 100,000. Acést'a simpatia pentru Francia demonstra în modulu celu mai eclatante, cumca romanulu si în timpulu de grele suferintie contribue bucuros pentru fericierea și marirea consangeniloru sei.

=(*O conjuratiune militaria.*) se dice, că s'a descoperitu mai de curendu în Iasi, vechi'a capitala a Moldovei. Comandantele militariu de-acolo Angelescu a fostu destituitu si tramisu inaintea tribunalulu militarescu. Crim'a lui s'eu fia aceea, că mai zilele trecute juránu pre receruti sub stégulu militarescu, între cuvintele îndatinat ale juramentulu, nu erau si cuvintele — *juru credintia Domnitorului Carolu I.* —

=(*Cine minte?*) Corifeii opozitiunei natiunali din Croatia, cari au pactatu cu ministrulu presiedinte alu guvernului magiaru dechiara în „Pester Lloyd“, cumca neci candu n'au pretinsu ca s'eu li s'eu dee câte-o diregatória mai însemnata, din contra dinsii au respinsu ofertele guvernului în privintí'a acést'a; dia-

riulu guvernamentale inse into adauge că domnii croati n'au potutu respinge ofertele guvernului, deórece acést'a nici candu nu li-a oferitu vre-o diregatoria.

=(*Ex-dictátorele Ungariei.*) betranulu Lud. Kossuth se dice că de presinte s'a pusu în relatiune directa cu corifeii cehiloru, de óre ce acestia au tramisu o deputatiune la dinsulu pentru de-a conclucrá cu dinsii pentru libertatea și independintí'a poporeloru pe basea celu mai estinsu terenu alu democratiei și suveranitatii natiunali.

=(*Rectificare.*) În a trei-a varietate din nrulu 19 alu fóiei nóstre s'a disu că dlu Diacoviciu e preotu, pre candu densulu nu e preotu ci secretariu la dominiile de la Resitia ale societati pentru cáile ferate.

Concursu.

Prin mórtea investiatorului Pavelu Giuca din Ticvanu-micu devenindu vacante statiunea de adjunctu investiatórescu langa investiatorulu veteranu Ioanu Popa, se deschide prin acést'a din lips'a comitetiloru la 1. și a 2. publicare nou concursu pana în 12 martiu a. c.

Emolumintele sunt: 1. în bani gat'a 52 fl. 50 c.; 2. 10 meti de gráu, a 3. 10 meti oucurudiu; 4. 6 stangeni de lemne, din cari este dá a se încaldí si scól'a; 5. 50 lb. de sare; 6. 50 lb. de lardu; 7. ca apese pentru conferintiele investiatóresci 10 fl.; 8. 12 1/2 lb. de luminari; 9. unu jugere de pamentu aratura; 10. 400 stangeni □ de gradina pentru legume; 11. 400 stangeni □ pamentu cu padure si a 12. duar-tiru liberu.

Pre langa acést'a déca candidatulu va fi bine cualificatu și bine deprinsu în cantarile bisericesci, i-se va imulti salariu cu 50 fl. v. a.

Doritorii dá compete la acést'a statiune, sunt avisati, ca în terminulu mai susu prefíptu s'eu si substérna recureselu loru instruate cu testimoniile de cualificatiune adresate comitetulu parochiulu prin D. protopresbiteru Jacobu Popoviciu în Oravitia.

Ticvanu-micu, în 10 februarie 1872.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu

Jacobu Popoviciu,

protopopu în Oravitia și inspectoru scol. districtuale.

Concursu.

Din resignarea dlui parochu locale, a devenitu parochi'a din T. Carandu, protopopiatulu Beliuului, comitatulu Bihoru vacanta, cu carea sunt încopiate urmatóriele emoluminte: 12 holde pamentu, 1/2 mesura de oucurudia de la tóta cas'a si stólele îndatinat.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia, sunt avisati recuresurile lor a le substérna subacrisululu protopopu în T. Carandu pana în 31 martiu st. v. candu se va întemplá si alegerea.

T. Carandu, 3 mart. 1872 st. v.

Josifu Marchisiu,

1-3

protopopulu Beliuului.

Concursu

La statiunea investiatóresca vacanta din comun'a *Selbagelu*, în protop. Lugosiuului, cottulu Carasiului, se deschide concursu, pana la 24 martiu vechiu a. c.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariu anualu: 3 jugere de pamentu livéda, cotelu liberu cu 1/2 jugeru gradina, si 30 cruceri de la imormentari la care va fi póftitu investiatorulu.

Concurrentii au a adresá recureselu loru provediute cu timbru si testimoni de cualificatiune, catra on. sinodu parochialu gr. or. din Selbagelu, la dlu protop. Georgiu Pesteanu în Lugosiu.

Selbagelu în 21 fauru 1872.

În contielegere cu dlu protop. tractualu.

1-3

Comitetulu parochialu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa insciintíarea telegrafica din 20 martiu n.

Imprum. de statu convertatu cu 5%^o 64.70 Imprum. nationalu 71.50; Actiunile de creditu 354.50; — sortiurile din 1860: 105.50 sortiurile din 1864: 144. —; Obligatiunile de sarcinarii de pamentu, cele ung. 81.25; banatice 79.; transilv. 77.50 — bucov. 75.50 argintulu 111.25; galbeuii 5.34 napoleonii 8.94.

La nrulu acest'a alaturamu ca Suplementu nrulu 10 alu diariului umoristiciu „Priculiciu.“